

"กลยุทธ์การสื่อสารแนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพ" ผ่านรูปแบบที่เป็นการ์ตูน
ของคุณประยูร จรรยาวงศ์

นายยุทธนา จินดากุล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ.2539

ISBN. 974-634-065-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I17498545

**"THE COMMUNICATION STRATEGY FOR PUBLIC HEALTH" ISSUES VIA
KHUN PRAYOON CHANYAVONGS CARTOON**

Mr. YUTHANA CHINDAKUL

ศูนย์วิทยทรัพยากร

**A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of Requirements
for the Degree of Master of Arts**

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Department of Mass Communication

Graduate School

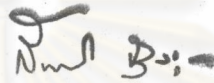
Chulalongkorn University

1996

ISBN. 974-634-065-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ "กลยุทธ์การสื่อสารแนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพ" ผ่านรูปแบบที่เป็นการ์ตูนของ
คุณประยูร จรรย์วางษ์
โดย นายยุทธนา จินดากุล
ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตร ปริญญามหาบัณฑิต

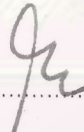

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ อึ้งสุวรรณ)

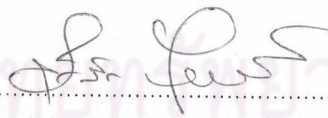
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.นันทวัน สุชาติ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ)

.....กรรมการ
(นางสาวสุดรัก จรรย์วางษ์)

ศูนย์วิทยานิพนธ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ยุทธนา จินดากุล : "กลยุทธ์การสื่อสารแนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพ" ผ่านรูปแบบที่เป็นการ์ตูนของ
 คุณประยูร จรรย์วาทย์ (THE COMMUNICATION STRATEGY FOR PUBLIC HEALTH"
 ISSUES VIA KHUN PRAYOON CHANYAVONGS CARTOON) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.กาญจนา
 แก้วเทพ, 155 หน้า. ISBN 974-634-065-4

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหาและรูปแบบการ์ตูนของคุณประยูร จรรย์วาทย์ และ
 เพื่อประเมินประสิทธิผลการส่งข่าวสารด้านสาธารณสุขในรูปแบบการ์ตูนดังกล่าว โดยผู้วิจัยได้เลือกศึกษา
 เฉพาะการ์ตูนของคุณประยูร ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยในการ์ตูน "ขบวนการแก่นจน" ซึ่งตีพิมพ์ใน
 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ จำนวน 285 ภาพมาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่าเนื้อหาการ์ตูนของคุณประยูร ที่นำเสนอเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพอนามัยนั้น มีแนวคิด
 เกี่ยวกับการสื่อสารด้านสาธารณสุข 4 แนวทางคือ 1. การส่งเสริมสุขภาพอนามัย 2. การป้องกันและ
 ควบคุมโรค 3. การรักษาพยาบาล 4. การฟื้นฟูสภาพผู้ป่วย โดยมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการส่งเสริม
 สุขภาพอนามัยมากที่สุด เนื้อหาที่นำเสนอนี้ถูกต้องตามหลักวิชาการและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

ส่วนในเรื่องของรูปแบบการ์ตูนที่นำเสนอจะเป็นวิธีการนำเสนอแบบเล่าเรื่องและ เป็นการ์ตูน
 ประเภทการสอนที่สามารถเข้าถึงผู้รับสารทุกระดับได้ง่ายเพราะใช้ภาษาเขียนที่ง่ายต่อความเข้าใจไม่เป็น
 ภาษาราชการ และประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงการ์ตูนดังกล่าวได้โดยง่าย เนื่องจากการ์ตูนนี้ตีพิมพ์ลงใน
 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐซึ่งเป็นสื่อที่แพร่หลาย

สำหรับการประเมินประสิทธิผลของการส่งข่าวสารด้านสาธารณสุขโดยสรุป พบว่าการ์ตูนที่มี
 เนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของคุณประยูร เป็นการ์ตูนที่สามารถใช้สื่อสารและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับด้าน
 สาธารณสุขได้อย่างมีประสิทธิภาพเทียบเท่าหรือมากกว่าการเผยแพร่ในสื่ออื่น ๆ บางประเภท ทั้งยังมีวิธีการ
 นำเสนอในรูปแบบของเนื้อหาสาระผสมความบันเทิงที่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับสารทุกระดับสมกับ เป็นการ์ตูนที่
 ถูกสร้างขึ้นมาโดยคุณประยูร จรรย์วาทย์ นักเขียนการ์ตูนและนักสื่อสารมวลชนที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งของประเทศ
 ไทย

ภาควิชา : การสื่อสารมวลชน
 สาขาวิชา : การสื่อสารมวลชน
 ปีการศึกษา : 2538

ลายมือชื่อนิติกร
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C450848 : MAJOR MASS COMMUNICATION
KEY WORD: STRATEGY/CARTOON/MASS COMMUNICATION

YUTHANA CHINDAKUL : "THE COMMUNICATION STRATEGY FOR PUBLIC HEALTH"
ISSUES VIA KHUN PRAYOON CHANYAVONGS CARTOON. THESIS ADVISOR: ASST.
PROF. KANJANA KAEWTHEP, Ph.D. 155 pp. ISBN 974-634-065-4

Thesis Statement : The purposes of this study were to conduct a textual analysis as well as stylistic Techniques of Prayoon Chanyavongs' Cartoons and thus to evaluate the communication strategies for public health issues. In this study, 285 series of health related cartoons entitled "KABUAN KAN KAE JON" which were daily published in Thai Rata will be analyzed

It was found that the health care information presented in Prayoon's cartoons could be categorized into 4 main topics, namely health promotion, prevention, curation and rehabilitation. Emphasis was greatly placed on health promotion. However, the information was proven to be accurate and practical.

In terms of stylistic presentation the techniques of narration and dialogue were employed to describe an account of events in Prayoon's cartoon. In addition, the teaching technique through an unofficial language enable the public fully understand. More importantly, this series of cartoon was accessible to everyone since it was daily published in Thai Rata famous newspaper which was distributed nation-wide.

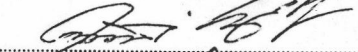
To promote public health concerns through Prayoon's cartoons was evaluated by experts a better communication strategy than that found via other sources. His effective techniques in blending health knowledge with the entertaining cartoon characters was proved beneficial to people from various social economic groups. He therefore deserved to acquire a public recognition as the most famous cartoonist and journalist of Thailand.

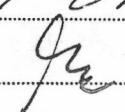
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน

สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน

ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นรูปเป็นร่างที่สมบูรณ์ได้ด้วยความช่วยเหลือและความกรุณาอย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ ซึ่งท่านได้ให้การชี้แนะ แก้ไขและบอกวิธี รวมถึงให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาตลอด ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.นันทวัน สุชาติ ประธานกรรมการการสอบวิทยานิพนธ์ คุณสุดรัก จรรย์วรางษ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ให้ความกรุณาในการสอบครั้งนี้

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริภายะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญเรือน กิติวิวัฒน์ พี่ ๆ ห้องสมุด และบุคลากรในโครงการปริญญาโท ภาคนอกเวลาราชการของ ภาควิชาการสื่อสารมวลชนทุกท่านที่ได้ให้การอบรมสั่งสอนวิชาความรู้ต่างๆ ให้แก่ข้าพเจ้า และขอขอบพระคุณ คุณนิพนธ์ คุณนาร์ภัส อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยขอนแก่น คุณสมบูรณ์ ขอสกุล และคุณณลินี มกรเสน จากกระทรวงสาธารณสุข ที่ให้เวลาในการสัมภาษณ์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา ขอขอบพระคุณ คุณคมสัน นิลไพโรจน์ ที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นเล่มขึ้นมาได้

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และพี่น้องในตระกูลจินดากุลทุกคน รวมถึงเพื่อนร่วมรุ่น MC2 เพื่อนร่วมงาน และผู้มีพระคุณในที่ทำงานทุกท่านที่คอยให้กำลังใจในการทำ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ยุพธนา จินดากุล

เมษายน 2539

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ปัญหานำการวิจัย	6
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย	7
นิยามศัพท์	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
2 ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
3 ระเบียบวิธีวิจัย	21
แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	21
การเก็บรวบรวมข้อมูล	22
วิธีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล	23
เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	24
4 การวิเคราะห์เนื้อหาและรูปแบบ	26
การวิเคราะห์เนื้อหาการดำเนินงานของคุณประยูร จรรยาวงษ์ที่เกี่ยวข้องกับ "สุขภาพอนามัย"	26
การวิเคราะห์รูปแบบและวิธีการนำเสนอการดำเนินงาน คุณประยูร จรรยาวงษ์ที่เกี่ยวข้องกับ "สุขภาพอนามัย"	57

สารบัญ (ต่อ)

5 การประเมินประสิทธิผล	71
ตอนที่ 5.1 การประเมินประสิทธิผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาและรูปแบบ	71
ตอนที่ 5.2 การวิเคราะห์ประสิทธิผลโดยดูจากตัวสื่อ	82
ตอนที่ 5.3 การประเมินประสิทธิผลจากทัศนะของผู้ชำนาญการ	86
ก. ทัศนะจากบุคลากรด้านสาธารณสุข	86
ข. ทัศนะจากบุคลากรด้านการ์ตูน	86
6 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	89
สรุปผลการวิจัย	90
อภิปรายผลการวิจัย	92
ข้อเสนอแนะ	93
รายการอ้างอิง.....	94
ภาคผนวก	97
ประวัติผู้เขียน	155

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย